

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради Національного
університету «Одеська політехніка»

30. 06. 2026 протокол № 20

Введено в дію наказом ректора

від 03.07.2026 № 63

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ВІДПОВІДАЛЬНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ
ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «ОДЕСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА»

ЗМІСТ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	3
II. ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ	3
III. ПРИНЦИПИ ЕТИЧНОГО ТА ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШІ ...	5
IV. ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	5
V. ВИКОРИСТАННЯ ШІ В НАУКОВІЙ ТА ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	6
VI. АДМІНІСТРАТИВНА ТА УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	7
VII. ПРОЦЕДУРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	7
VIII. СТАНДАРТИЗОВАНА ДЕКЛАРАЦІЯ ТА ПРОЦЕДУРА АТРИБУЦІЇ	8
IX. ПРАВОВІ АСПЕКТИ, ПРИВАТНІСТЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА	9
X. ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ВПРОВАДЖЕННЯМ ШІ	10
XI. ПЕРЕХІДНІ ТА ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	11
АТРИБУЦІЯ РОЗРОБКИ ПОЛОЖЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ШІ ТА ЙОГО ПІДСУМКОВА ВЕРИФІКАЦІЯ	11
Додаток 1. АЛГОРИТМ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ПРИ ВИБОРІ ТА ВИКОРИСТАННІ СИСТЕМ ШІ	13
Додаток 2. ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КЛАСИФІКАТОР ТИПІВ ЗАВДАНЬ ЗА РІВНЯМИ ДОСТУПУ ДО ШІ.....	15
Додаток 3. ЧЕК-ЛІСТ ДЛЯ ОЦІНКИ ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ПРИДАТНОСТІ СИСТЕМИ ШІ	18
Додаток 4. ФОРМУЛА ТА ШАБЛОНІ СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ ЗАПИТІВ (ПРОМПТІВ).....	20

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про відповідальне впровадження та використання технологій штучного інтелекту в Національному університеті «Одеська політехніка» (далі – Положення) визначає засади інтеграції систем штучного інтелекту (далі – ШІ) в освітню, наукову та адміністративну діяльність Університету.

1.2. Метою Положення є створення прозорого та стимулюючого середовища для використання ШІ як інструменту модернізації освіти, що забезпечує підвищення ефективності діяльності викладачів та формування конкурентних переваг випускників на сучасному ринку праці.

1.3. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про академічну доброчесність» (2025 р.), Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні до 2030 р. та Рекомендацій МОН України (квітень 2025 р.) щодо відповідального впровадження ШІ у ЗВО, а також принципів Регламенту ЄС щодо штучного інтелекту №2024/1689 (EU AI Act) як міжнародного стандарту безпеки та етики.

1.4. Це Положення спрямоване на системне впровадження інноваційних EdTech-рішень в академічну діяльність для підвищення його якості та персоналізації, а також є інструментом практичної реалізації «Політики відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в Національному університеті «Одеська політехніка» та деталізує її норми в частині операційних процесів.

1.5. Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу, наукових працівників та адміністративний персонал Університету.

1.6. Університет як впроваджувач (deployer) бере на себе зобов'язання щодо постійного розвитку ШІ-грамотності (AI literacy) своїх працівників та здобувачів, забезпечуючи доступ до актуальних методичних матеріалів та тренінгів.

II. ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ

2.1. У цьому Положенні терміни вживаються у значеннях, наведених нижче.

Штучний інтелект (ШІ) — організована сукупність інформаційних технологій, що дає змогу виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації для імітації та розширення можливостей людського мислення й ухвалення рішень.

Система ШІ — комп'ютерна програма, яка працює з різними рівнями автономності та може проявляти адаптивність, роблячи висновки на основі вхідних даних для генерації прогнозів, контенту, рекомендацій або рішень.

Генеративний штучний інтелект (генеративний ШІ) — різновид ШІ, який застосовують для створення нового оригінального контенту: тексту, зображень, аудіо, відео, програмного коду тощо.

Велика мовна модель (LLM) — клас мовних моделей, які використовують алгоритми глибокого навчання та навчаються на великих наборах текстових даних для розуміння, генерування та маніпулювання людською мовою.

Агентні системи — автономні ШІ-системи, здатні координувати інструменти для виконання комплексних завдань.

EdTech-рішення — цифрові технології та контент для підтримки освітнього процесу.

ШІ-грамотність (AI literacy) — сукупність знань та навичок, що дозволяють оцінювати можливості та ризики систем ШІ, а також ефективно й етично використовувати їх у професійній та навчальній діяльності.

Запит (промпт) — вхідна інструкція або завдання для системи ШІ, на основі якої вона генерує результат.

Галюцинування — феномен, за якого генеративний ШІ видає фактично неточну або вигадану інформацію, представляючи її як достовірну.

Система ШІ підвищеного ризику (High-risk AI system) — системи ШІ, що використовуються в освіті для відбору вступників, оцінювання результатів навчання або моніторингу поведінки, і можуть істотно впливати на права та безпеку осіб.

Впроваджувач системи ШІ (deployer) — будь-яка фізична або юридична особа, орган державної влади чи інша структура, що використовує систему ШІ під свою відповідальність у межах своєї професійної діяльності (крім особистого некомерційного використання). Університет виступає впроваджувачем щодо систем, які інтегруються в освітню, наукову та адміністративну інфраструктуру закладу, що накладає на нього обов'язки з моніторингу, логування та забезпечення людського нагляду.

2.2. З метою підвищення ефективності роботи учасників освітнього процесу, та для належного оформлення каталогу рекомендованих систем ШІ, інструменти ШІ класифікуються за функціональним призначенням:

- 1) універсальні генеративні системи: інструменти для створення та перетворення контенту (наприклад, ChatGPT, Claude, Gemini);
- 2) інструменти інтелектуального пошуку: системи, що поєднують пошук у мережі з аналітичним узагальненням (наприклад, Perplexity, You.com);
- 3) цифрові помічники та копілоти: ШІ, інтегрований у повсякденні робочі інструменти для автоматизації рутини (наприклад, Copilot for Microsoft 365, Notion AI, Zoom AI Companion);
- 4) спеціалізовані інструменти для наукової діяльності: сервіси для ретроспективного аналізу джерел, аналізу BigData та перевірки наукових гіпотез (наприклад, Scite, Consensus, Wolfram Alpha);
- 5) інструменти розробки та автоматизації: системи для генерації програмного коду та автоматизації бізнес-процесів (наприклад, GitHub Copilot, Power Automate);
- 6) No-code/Low-code платформи: сервіси, що дозволяють створювати власні мікро-рішення на базі ШІ без глибоких знань програмування (наприклад, Microsoft Copilot Studio).

2.3. Університет підтримує Електронний каталог рекомендованих інструментів ШІ, який є реєстром верифікованих навчальних інструментів та розміщується на офіційному вебпорталі. Кожен такий інструмент має відповідати педагогічним принципам Університету та вимогам захисту персональних даних.

Електронний каталог – це динамічний реєстр систем, що пройшли комплексну двоетапну оцінку Експертною радою з питань штучного інтелекту (AI Expert Council): первинний безпековий аудит згідно з Алгоритмом оцінки ризиків (Додаток 1), експертизу педагогічної придатності й доцільності згідно з Чек-лістом (Додаток 3) та визнані придатними для використання.

Використання систем ШІ, не включених до цього Каталогу, не забороняється, проте покладає на користувача повну відповідальність за самостійну оцінку ризиків конфіденційності та безпеки даних згідно з нормами Розділу IX (Правові аспекти) цього Положення. Категорично забороняється використання будь-яких систем (у тому числі тих, що

не включені до каталогу), що підпадають під категорію «неприйнятної ризику» (наявність «червоного прапорця») згідно з критеріями Додатка 1.

Пропозиції щодо включення нових інструментів до Каталогу подаються підрозділами або окремими користувачами на розгляд Експертної ради з питань штучного інтелекту через відповідну електронну форму на сайті Університету.

ІІІ. ПРИНЦИПИ ЕТИЧНОГО ТА ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШІ

3.1. Діяльність із впровадження та використання ШІ в Університеті ґрунтується на фундаментальних етичних засадах, що є критичним аспектом реалізації цього Положення та обов'язковою умовою для всіх учасників освітнього і наукового процесів.

3.2. Повний зміст та стратегічне тлумачення етичних засад визначені у «Політиці відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту» Університету.

ІV. ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

4.1. Інтеграція ШІ спрямована на розвиток навичок критичного аналізу та креативності через зміщення фокусу з механічного відтворення знань на розв'язання практичних завдань. Університет заохочує використання ШІ для персоналізації навчання (адаптивне навчання, індивідуальні рекомендації) та забезпечення доступності (текст-у-мовлення, субтитрування, переклад для іноземних здобувачів). Впровадження технологій базується на принципі автономії викладача: ШІ є допоміжним інструментом, а не заміною педагогічного досвіду; викладач визначає методику застосування ШІ для досягнення навчальних цілей відповідно до встановлених рівнів доступу (Додаток 2) та залишає за собою право остаточної інтерпретації результатів.

4.2. Викладачам рекомендується інтегрувати ШІ у свою роботу для підвищення продуктивності та якості матеріалів, зокрема для:

- підготовки контенту: створення програм курсів, варіативних тестів, кейсів та ілюстрацій за допомогою промпт-інжинірингу;
- методичної підтримки: автоматизації рутинних операцій, як-от перевірка технічних аспектів завдань (коду, розрахунків) та надання швидкого зворотного зв'язку студентам;
- створення імерсивних середовищ: використання ШІ для побудови навчальних симуляцій, що максимально наближені до реальних виробничих чи життєвих ситуацій.

4.3. Для забезпечення об'єктивності оцінювання в умовах доступності ШІ, викладачам рекомендується:

- зміна формату завдань: перехід до проектної роботи, усних захистів, індивідуальних співбесід та завдань, що базуються на використанні первинних (отриманих особисто) даних;
- застосування Загальноуніверситетського класифікатора (Додаток 2): організація освітнього процесу згідно з автоматично визначеними рівнями доступу до ШІ для різних типів навчальної діяльності, що забезпечує прозорість вимог без необхідності додаткового адміністрування в силабусах;
- верифікація придатності: перед впровадженням нових систем ШІ в освітній процес викладачі та кафедри використовують Чек-ліст (Додаток 3) для

самостійної оцінки доцільності системи та підготовки обґрунтованої заявки щодо її включення до Електронного каталогу.

4.4. Здобувачам освіти рекомендується використовувати ІІІ як інтелектуального помічника для:

- навчальної підтримки: отримання додаткових пояснень складних концепцій, пошуку та структурування інформації для виконання завдань;
- розвитку мовних компетенцій: вивчення іноземних мов та роботи з іншомовними науковими джерелами;
- творчості та ідеації: генерування ідей для проєктів, есе та презентацій за умови подальшого критичного опрацювання та авторського доопрацювання результату.

4.5. Кафедрам при проєктуванні нових освітніх компонентів рекомендовано системно впроваджувати ІІІ на основі послідовного алгоритму (згідно з кроками ІТС ІІО):

1. Ідентифікація викликів: визначення процесів, що потребують оптимізації або персоналізації.
2. Формування сценаріїв: опис цілей та очікуваних результатів інтеграції ІІІ.
3. Ідеація: пошук нових методів навчання за допомогою генеративних систем.
4. Аналіз обмежень: врахування технічних та етичних ризиків інструментів ІІІ.
5. Оцінка готовності: перевірка інфраструктури та цифрових навичок учасників процесу.
6. Планування рішень: встановлення критеріїв успіху та документування результатів.

4.6. В Університеті діє презумпція дозволеності ІІІ. Використання систем ІІІ регулюється Загальноуніверситетським класифікатором типів завдань (Додаток 2), який є єдиним для всіх освітніх компонентів. Встановлення обмежень рівня NIA (Рівень 1 — Повна заборона) допускається виключно для видів робіт, визначених у Регламентній таблиці Додатка 2 або офіційно категоризованих Центром із забезпечення якості вищої освіти згідно з процедурою, наведеною у цьому Додатку. Викладачі та кафедри не мають права вводити додаткові обмеження, що суперечать загальній стратегії Університету, без погодження з Центром із забезпечення якості вищої освіти.

V. ВИКОРИСТАННЯ ІІІ В НАУКОВІЙ ТА ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

5.1. Впровадження ІІІ в наукову діяльність Університету базується на підході обов'язкового людського нагляду: системи ІІІ можуть застосовуватися для генерування ідей, моделювання чи аналізу даних, проте остаточна оцінка результатів, їхня інтерпретація та відповідальність за наукові висновки належать виключно людині.

5.2. Науковцям та здобувачам вищої освіти дозволяється використовувати інструменти ІІІ для ретроспективного аналізу джерел, генерування дослідницьких гіпотез, проведення патентного аналізу в національних та міжнародних базах даних, виявлення закономірностей у великих масивах статистичних чи технічних даних (BigData), а також для лінгвістичного редагування, перекладу та візуалізації результатів.

5.3. Правовий режим результатів, створених за участю ІІІ, визначається нормами про права особливого роду (*sui generis*) та ліцензійними умовами (EULA) розробника системи, що є обов'язковими для перевірки при реалізації комерційних стартапів чи інноваційних проєктів.

5.4. Наукові працівники та здобувачі при підготовці публікацій зобов'язані самостійно враховувати специфічні правила наукових видань та оргкомітетів конференцій щодо

використання генеративного ШІ, які мають пріоритетний статус порівняно з нормами цього Положення при підготовці зовнішніх робіт.

VI. АДМІНІСТРАТИВНА ТА УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

6.1. Використання ШІ в адміністративній діяльності базується на відповідальності Університету як впроваджувача (deployer) та принципі „людина в процесі“: алгоритмічні результати слугують виключно допоміжним матеріалом і не замінюють професійне судження працівників чи їхню персональну відповідальність за прийняті рішення.

6.2. Працівники адміністративних підрозділів мають право використовувати ШІ для підготовки чернеток планово-звітної документації, проєктів наказів, листування та інших розпорядчих документів за умови обов'язкового повного змістовного редагування результату відповідальною особою перед його оприлюдненням.

6.3. Категорично забороняється завантаження до публічних (відкритих) систем ШІ внутрішніх документів Університету з обмеженим доступом, персональних даних працівників та здобувачів, а також будь-якої інформації, розголошення якої може завдати репутаційної чи безпекової шкоди закладу.

6.4. ШІ застосовується для оптимізації використання ресурсів Університету, зокрема для автоматизації складання розкладу занять, управління аудиторним фондом, обліку навчального навантаження та аналізу динаміки успішності здобувачів. Результати такої аналітики мають рекомендаційний характер і підлягають верифікації на предмет відсутності алгоритмічної упередженості.

6.5. При впровадженні інтелектуальних чат-ботів чи інших автоматизованих систем сервісної підтримки Університет забезпечує обов'язкове та явне інформування користувача про факт його взаємодії з ШІ.

6.6. Системи ШІ, що безпосередньо впливають на права та обов'язки осіб (автоматизоване ранжування вступників, відбір на програми мобільності, оцінка діяльності персоналу), класифікуються як системи підвищеного ризику згідно з логікою Annex III EU AI Act. Їх впровадження вимагає обов'язкового логування та людського нагляду з боку Університету. Впровадження таких рішень дозволяється лише після попередньої оцінки згідно з Алгоритмом оцінки ризиків (Додаток 1), проведення аудиту на відсутність дискримінації та забезпечення обов'язкового механізму оскарження результату людиною.

6.7. Усі управлінські рішення, звіти та офіційні документи, підготовлені із залученням інструментів ШІ, підлягають обов'язковій перевірці та візуванню відповідальними працівниками перед їх офіційним затвердженням.

VII. ПРОЦЕДУРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

7.1. Загальні засади та правові норми дотримання академічної доброчесності при використанні технологій ШІ в Університеті визначаються профільним «Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин». Практична реалізація цих норм щодо ШІ-технологій реалізується через такі процедури:

- дотримання меж самостійності згідно із Загальноуніверситетським класифікатором (Додаток 2), що автоматично визначає ступінь дозволеної участі ШІ за п'ятьма рівнями доступу: від повної заборони (Рівень 1) до режиму копілота (Рівень 5);

- здійснення прозорої атрибуції шляхом надання Стандартизованої декларації використання ШІ. Належно оформлена декларація визнається демонстрацією доброчесності та підтвердженням ШІ-грамотності автора, а правила її заповнення регламентуються Розділом VIII цього Положення.

7.2. У разі виникнення обґрунтованих сумнівів щодо самостійності виконання роботи, верифікація авторства здійснюється шляхом процедури людського нагляду (арбітражу) згідно з регламентом, визначеним у Положенні про доброчесність. Для аналізу технічних аспектів взаємодії автора з ШІ (аналіз промптів, логів, методики верифікації тощо) до розгляду залучається Експертна рада з питань штучного інтелекту.

VIII. СТАНДАРТИЗОВАНА ДЕКЛАРАЦІЯ ТА ПРОЦЕДУРА АТРИБУЦІЇ

8.1. Стандартизована декларація використання ШІ є технічним описом оформлення результатів академічної діяльності для Рівнів доступу 2–5. Процедура заповнення декларації забезпечує розкриття параметрів систем, когнітивних технік запитів та методів людського контролю згідно з вимогами прозорості, встановленими у Розділі VII цього Положення.

8.2. Елементи Стандартизованої декларації визначені «Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин» як демонстрація прозорості. Технічне заповнення цих елементів рекомендується здійснювати за такими правилами:

1. Інструментарій — перелік повних назв та версій усіх систем ШІ, залучених до створення результату (наприклад: Gemini 1.5 Pro, Claude 3.5 Sonnet, ChatGPT-4o).

2. Функціональна роль ШІ — розкриття змісту залучення системи, що передбачає зазначення:

мети використання ШІ — обґрунтування, для чого залучався інструмент (наприклад: для ідеації, подолання мовного бар'єру, структурування змісту або аналітичної підтримки, перевірки граматики та стилістики тощо);

завдань для ШІ — чіткий перелік функцій, делегованих системі (наприклад: генерування або структурування плану дослідження, лінгвістичне редагування авторського тексту, переклад джерел, аналіз великих масивів даних (BigData), генерування фрагментів програмного коду чи візуалізацій тощо).

3. Ступінь залучення та обсяг внеску — узагальнений опис масштабів використання інтелектуальних систем у структурі роботи для ідентифікації межі між «власним напрацюванням» автора та машинною генерацією, що передбачає формальне визначення ступеня доступу систем ШІ за Загальноуніверситетським класифікатором (від Рівня 2 до Рівня 5; Додаток 2 до цього Положення). Цей показник фіксує статус ШІ у роботі — від лінгвістичного асистента до повноцінного інтелектуального копілота»

4. Методика та техніки взаємодії з системою — ідентифікація конкретних розділів, підрозділів, параграфів, фрагментів програмного коду чи розрахунків, що були безпосередньо згенеровані системою або опис способів, прийомів та технологічної логіки роботи з інтелектуальною системою для отримання результату, що забезпечує виконання прямої вимоги щодо розкриття «методики генерування». Зокрема, описуються застосовані когнітивні техніки створення запитів (наприклад: ітеративний промптинг, метод «ланцюжка думок», Few-Shot тощо) та обов'язково зазначається факт залучення агентних систем, здатних автономно координувати дії між різними інструментами.

Для забезпечення прозорості без надмірного бюрократичного навантаження, замість надання повного логу всіх запитів, допускається наведення лише прикладів типових або ключових промптів, які суттєво змінили напрямок дослідження чи сформували структуру фінального результату.

5. Процедура підсумкової верифікації – опис процедур контролю достовірності, наукової якості та авторства результатів, що реалізує принцип безумовного лідерства людини над алгоритмами. Цей елемент передбачає розкриття методів **особистої верифікації автором**: способи фактологічної перевірки даних, розрахунків та цитованих джерел для усунення можливих «галюцинацій» системи, а також опис фінальної авторської адаптації змісту до вимог академічного стилю. За наявності, зазначаються результати **зовнішньої верифікації**: опис експертного розгляду, рецензування роботи, результати апробації роботи, висновки наукових керівників або зворотний зв'язок, отриманий під час публічних обговорень чи академічних дебатів, що підтверджує колективну критичну оцінку залучення ШІ.

6. Декларація відповідальності – письмове підтвердження особистої відповідальності автора за зміст, достовірність та правові наслідки оприлюднення результатів, отриманих із залученням ШІ. Даний елемент є критично важливим для верифікації авторства та виконується як невід'ємна частина процедур, визначених п.4 статті 8 Закону України «Про академічну доброчесність».

8.3. При заповненні п. 4 Стандартизованої декларації автор самостійно обирає спосіб розкриття інформації: або через детальну структурну ідентифікацію конкретних структурних елементів (розділів, параграфів, чи блоків коду), що були безпосередньо згенеровані системою ШІ, або через опис методики інтерактивної взаємодії зі ШІ як копілотом. Обраний спосіб опису має забезпечувати виконання вимоги щодо чіткого виокремлення особистого внеску автора серед результатів, отриманих за допомогою ШІ.

При обранні способу опису методики взаємодії рекомендується керуватися універсальною формулою побудови запитів та шаблонами, наведеними у Додатку 4 до цього Положення, що дозволяє професійно документувати когнітивну логіку та ітеративний процес роботи з інтелектуальною системою.

ІХ. ПРАВОВІ АСПЕКТИ, ПРИВАТНІСТЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

9.1. Правовий статус результатів, згенерованих системами штучного інтелекту без безпосередньої творчої діяльності фізичної особи, визначається законодавством України про авторське право і суміжні права. Такі об'єкти не визнаються творами й не охороняються авторським правом, проте можуть охоронятися правом особливого роду (*sui generis*).

9.2. Належність майнових прав на неоригінальні об'єкти, згенеровані ШІ, та обсяг повноважень щодо їх використання (включаючи комерційне) встановлюються умовами ліцензійної угоди з кінцевим користувачем (EULA) або Умовами користування сервісом (Terms of Service) конкретної системи штучного інтелекту.

9.3. Системи штучного інтелекту не мають статусу автора або співавтора. У разі використання ШІ-інструментів у навчальних, наукових чи адміністративних роботах їхній внесок підлягає обов'язковому прозорому розкриттю через механізм атрибуції, визначений у Розділі VIII цього Положення.

9.4. Обробка даних за допомогою ШІ в Університеті базується на принципі мінімізації: збір інформації обмежується лише відомостями, необхідними для досягнення конкретної мети. Учасникам освітнього процесу та адміністративному персоналу категорично

забороняється вводити персональні, конфіденційні, службові дані або таємну інформацію Університету у відкриті (публічні) системи штучного інтелекту.

9.5. У разі впровадження внутрішніх (локальних) систем ШІ Університет як впроваджувач (deployer) забезпечує право суб'єктів даних на доступ до інформації про методи обробки, а також можливість виправлення або видалення їхніх персональних даних у встановленому порядку.

9.6. Інтеграція нових ШІ-рішень в інфраструктуру Університету дозволяється лише після ідентифікації ризиків (несанкціонований доступ, витік даних, компрометація моделей) відповідно до Алгоритму оцінки ризиків (Додаток 1).

9.7. Для забезпечення інформаційної безпеки при роботі з ШІ рекомендується застосовувати технічні заходи захисту: шифрування даних, багатофакторну автентифікацію та багаторівневий контроль доступу. Договори з постачальниками ШІ-сервісів повинні включати гарантії безпеки та зобов'язання щодо усунення вразливостей.

9.8. Категорично забороняється використання технологій ШІ для створення маніпулятивного чи дискримінаційного контенту, поширення дезінформації або генерування дипфейків (deepfakes), що можуть зашкодити репутації осіб чи Університету.

Х. ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ВПРОВАДЖЕННЯМ ШІ

10.1. Центр із забезпечення якості вищої освіти (ЦЗЯВО) здійснює загальний моніторинг впровадження систем ШІ та забезпечує супровід і актуалізацію Загальноуніверситетського класифікатора типів завдань (Додаток 2). Центр є уповноваженим органом для надання офіційних роз'яснень щодо віднесення нових або нетипових видів навчальних завдань до відповідних категорій Класифікатора, спираючись при цьому на експертні висновки Експертної ради з питань штучного інтелекту.

10.2. Експертна рада з питань штучного інтелекту надає за запитом ЦЗЯВО консультативну підтримку і експертну оцінку з широкого питань ШІ, і зокрема:

- здійснює моніторинг ринку сучасних EdTech-рішень та надає рекомендації щодо їх пілотного впровадження в окремих освітніх програмах;
- проводить комплексну оцінку нових систем для включення до Електронного каталогу в два етапи: аудит на відсутність неприйнятних юридичних та безпекових ризиків (згідно з Додатком 1); перевірка педагогічної придатності та методичної доцільності системи для освітнього процесу на основі поданого ініціаторами обґрунтування (згідно з Чек-лістом Додатка 3) для прийняття рішення про їх включення до Електронного каталогу;
- надає консультації щодо технічної верифікації авторства наукових і навчальних робіт;
- надає експертні висновки Центру із забезпечення якості вищої освіти на запити представників структурних підрозділів університету, зокрема щодо віднесення нових або нетипових видів навчальних завдань до відповідних категорій Класифікатора (Додаток 2).

10.3. Група сприяння академічній доброчесності забезпечує інформаційно-просвітницьку роботу (тренінги, вебіари), розробляє пропозиції щодо методичних рекомендацій з удосконалення правил і форм атрибуції.

10.4. Університетська комісія з академічної доброчесності виступає уповноваженим органом для розгляду випадків підозри на недоброчесне використання результатів ШІ та забезпечує процедуру людського нагляду для захисту прав здобувача у разі оскарження результатів технічної перевірки.

10.5. Університетська комісія з етики та управління конфліктами за запитом зацікавлених осіб чи підрозділів здійснює експертизу сценаріїв використання ШІ з високим ступенем ризику (дискримінація, порушення приватності). Крім того, на комісію покладається контроль за обов'язковим інформуванням користувачів про взаємодію з автоматизованими системами (чат-ботами), у випадку якщо подібні системи запроваджуються на електронних ресурсах університету.

XI. ПЕРЕХІДНІ ТА ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

11.1. Реалізація норм цього Положення покладається на чинні колегіальні органи та структурні підрозділи Університету в межах їхньої компетенції.

11.2. Загальноуніверситетський класифікатор (Додаток 2) набуває чинності як нормативний акт прямої дії з наступного навчального року. Окрема фіксація рівнів у кожному силабусі не вимагається; працівники університету та здобувачі керуються положеннями Додатка 2 автоматично.

11.3. Це Положення підлягає перегляду за ініціативою Центру забезпечення якості вищої освіти або інших органів (див. Розділ X) не рідше одного разу на рік для адаптації до технологічного розвитку та змін у законодавстві.

АТРИБУЦІЯ РОЗРОБКИ ПОЛОЖЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ШІ ТА ЙОГО ПІДСУМКОВА ВЕРИФІКАЦІЯ

На виконання ст. 8, та ст.29 Закону України «Про академічну доброчесність», рекомендацій нової редакції Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин та Розділу VIII цього Положення, створення цього документа потребує прозорої атрибуції використання ШІ через Стандартизовану декларацію, і розробники декларують наступне.

1. Інструментарій: під час підготовки цього Положення використовувалася система штучного інтелекту NotebookLM (на базі моделі Gemini 1.5 Pro) у режимі інтелектуального копілота та система Claude (на базі моделей Sonnet 4.6 або Haiku 4.5) для окремих запитів для перевірки узгодженості структурних елементів Положення та нормативної бази.

2. Функціональна роль ШІ (Functional Role): система залучалася для ретроспективного аналізу джерел, синтезу нормативної бази (зокрема Рекомендацій МОН та Закону «Про академічну доброчесність», Постанови Кабміну № 928), формування первинної логічної структури чернетки, перевірки внутрішніх логічних суперечностей між розділами, перевірки тексту положення на наявність помилок.

3. Ступінь залучення та обсяг внеску (Contribution Summary): рівень доступу визначений як Рівень 5 (AIA-C — Інтелектуальний копілот) за Загальноуніверситетським класифікатором; ШІ залучався до формування структури та змісту всіх розділів (I–XI) та Додатків (1–4) як інструмент синтезу первинних формулювань на основі завантажених джерел та чернеток авторів положення, авторська адаптація полягала у тому, що похідні чернетки, сформовані за допомогою ШІ, були піддані суттєвій творчій переробці та адаптації до специфічних потреб Національного університету «Одеська політехніка».

4. Методика та техніки взаємодії (Interaction Methodology): застосовано метод ітеративного промптингу (ланцюжок послідовних уточнювальних запитів) із безпосереднім аналізом завантажених текстових джерел для забезпечення точності термінології та цитувань згідно з вимогами законодавства, зокрема ст. 8 Закону України «Про академічну доброчесність».

5. Процедура підсумкової верифікації та доопрацювання: ця фінальна редакція документа пройшла наступні обов'язкові стадії людського контролю, що виключають ризики «галюцинування» або технічних похибок алгоритмів:

- авторська адаптація та верифікація: чернетки, сформовані за допомогою ШІ, були повністю переглянуті та адаптовані авторами до специфічних потреб та реалій Національного університету «Одеська політехніка»;
- експертний розгляд: документ опрацьований спеціальною робочою групою; всі пропозиції та професійні зауваження фахівців були в певній мірі імплементовані в текст Положення або в додатки;
- громадське обговорення: проєкт пройшов подвійний етап відкритого обговорення з академічною спільнотою (викладачами, науковцями, дотичними посадовими особами та здобувачами), результати якого враховані в остаточній редакції;
- офіційне затвердження: остаточне рішення щодо змісту та прийняття норм цього Положення прийнято Вченою радою Університету.

6. Декларація відповідальності (Accountability Statement): згідно з принципом підзвітності, який задекларований в Політиці відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в Національному університеті «Одеська політехніка», остаточна відповідальність за зміст та правові наслідки впровадження цього документа покладається виключно на людську сторону – розробників та Вчену раду Університету.

Перший проректор

Сергій НЕСТЕРЕНКО

Проректор

Дмитро ДМИТРИШИН

Голова робочої групи
з розробки положення

Андрій САВЕЛЬЄВ